

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Hallitussihteeri Matti Sillanmäki

16.4.2018

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle lukiolaiksi sekä laeiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 41/2018 vp)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi lukiolaki. Laki ja sen nojalla annettava valtioneuvoston asetus korvaisivat voimassa olevan lukiolain (628/1998) ja -asetuksen (810/1998). Esitys liittyy pääministeri Juha Sipilän hallituksen toimintasuunnitelman mukaiseen lukiokoulutuksen uudistukseen.

Hallituksen esitys on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti syksyllä 2017 lukiouudistusta koskevan Uusi lukio -kiertueen, jonka tilaisuuksissa kerättiin lukiokoulutuskentän toimijoiden näkemyksiä lukiokoulutuksen kehittämistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 21.8.2017 lukiouudistuksen seurantaryhmän, jonka toimikausi jatkuu vuoden 2018 loppuun saakka. Seurantaryhmän tehtävänä on seurata ja tukea uudistuksen toimeenpanoa sekä arvioida uudistuksessa tehtävien toimenpiteiden kokonaisvaikutuksia. Seurantaryhmän työskentelyssä on käsitelty laajasti lukiokoulutuksen kehittämistä ja ehdotuksia lainsäädännöllisiksi kehittämistoimenpiteiksi. Lisäksi valmistelun aikana järjestettiin verkkoaiivorihi, pyöreän pöydän keskustelutilaisuuksia ja lukuisia muita kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia. Esityksen lausuntokierroksella lausuntonsa antoi yhteensä 226 lausunnonantajaa.

Hallituksen esityksen mukaan lukiokoulutus olisi edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestettäisiin erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Ehdotetulla lailla uudistettaisiin lukiokoulutuksen rakennetta. Tavoitteena on edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä, vähentää lukio-opintojen pirstalemaista luonnetta ja edistää myös oppiaineiden keskeisistä sisällöistä riippumattoman laaja-alaisen osaamisen kehittymistä lukio-opintojen aikana. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytettäisiin kurssien sijaan opintopisteitä. Nuorille tarkoitettun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus olisi 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitettun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus 88 opintopistettä.

Lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista, oppiaineista, opintojen rakenteesta ja oppiainekohdaisista laajuuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Opetushallitus määräisi jatkossakin eri opintojen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä opetussuunnitelman perusteissa. Oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen määrää tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan nähden, mutta koulutuksen järjestäjä päättäisi pääosin minkä laajuisina opintojaksoina opinnot järjestetään. Opintojaksoissa voitaisiin myös yhdistää eri oppiaineita koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Opiskelijan arviointi olisi opintojaksokohtaista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Meritullinkatu 10, Helsinki | PL 29, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 0295 3 30004 | kirjaamo@minedu.fi

Undervisnings- och kulturministeriet

Sjötullsgatan 10, Helsingfors | PB 29, 00023 Statsrådet
Tfn 0295 3 30004 | kirjaamo@minedu.fi

www.minedu.fi

Ehdotetun lain tavoitteena on myös edistää lukiolaisten hyvinvointia, tukea opiskelijoita heidän opinnoissaan sekä sujuvoittaa opintojen etenemistä ja siirtymistä jatko-opintoihin. Opiskelijalla olisi oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Ohjausta annettaisiin myös opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Ehdotetussa laissa säädettäisiin oppimisen tuesta lukiokoulutuksessa. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, olisi oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisesta säädettäisiin laissa.

Ehdotetussa laissa vahvistettaisiin lisäksi lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita erityisesti lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Opetus olisi lisäksi järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista olisi järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. Säännös takaisi kaikille opiskelijoille mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin ja suorittaa korkeakoulun kanssa yhteistyössä järjestetty opintojakso. Samalla se mahdollistaisi erilaiset yhteistyön toteuttamistavat paikallisista tarpeista ja olosuhteista käsin, sillä laissa ei säänneltäisi tarkemmin yhteistyön toteuttamista, vaan koulutuksen järjestäjä sopisi yhdessä kyseisten korkeakoulujen kanssa yhteistyön tarkemmista muodoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisissä korkeakoulujen toiminnalle asetettavia tavoitteita koskevissa sopimuksissa on sovittu, että korkeakoulut lisäävät yhteistyötään toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamiseksi.

Lisäksi muutettaisiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia (672/2005). Ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiskertoja koskevista rajoituksista luovuttaisiin siten, että ylioppilastutkinnon suorittamisaika ei kuitenkaan pidentyisi. Ehdotus on tarpeellinen, koska todistusvalinnasta on tulossa pääasiallinen väylä korkeakoulutukseen. Kokeiden suorittamismahdollisuuksien turvaamiseksi lukiokoulutuksen järjestäjä olisi velvollinen järjestämään ylioppilastutkintoon kuuluvat kokeet myös koulutuksen järjestäjän lukiossa aiemmin ylioppilastutkinnon suorittaneelle henkilölle, joka uusii tutkintoon sisältyvän kokeen tai täydentää tutkintoaan. Ylioppilastutkintoon kuuluvat kokeet tulisi koulutuksen järjestäjän toimintaedellytysten salliessa järjestää myös muille henkilöille.

Voimassa olevaan lukiolakiin sisältyvät ylioppilastutkintoa ja ylioppilastutkintolautakuntaa koskevat säännökset siirrettäisiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin.

Laajempi ylioppilastutkintoa koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus valmistella erikseen annettavaksi eduskunnalle syksyllä 2018. Esityksen valmistelussa otetaan huomioon ylioppilastutkinnon kehittämistä pohtineen Gaudeamus igitur -työryhmän huhtikuussa 2017 esittämät kehittämis ehdotukset. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö asetti joulukuussa 2017 selvityshenkilöt selvittämään, miten englanninkielisen ylioppilastutkinnon järjestäminen toteutetaan ja millaisia kustannuksia siitä aiheutuu. Selvitys luovutettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle 9 päivänä maaliskuuta 2018. Selvityksen tulokset otetaan huomioon valmisteltaessa ylioppilastutkintoa koskevan lainsäädännön uudistamista.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2019. Ylioppilastutkintoa koskevat muutokset tulisivat voimaan syksyn 2019 ylioppilaskirjoituksista lukien. Ehdotettu uusi lukiolaki edellyttäisi lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisten opetussuunnitelmien uudistamista. Opintojen mitoittamista ja rakennetta, opintojen ohjausta, oppimisen tukea ja korkeakoulu yhteistyötä koskevat muutokset puolestaan toteutuisivat, kun uudet opetussuunnitelmat otettaisiin käyttöön. Esityksen mukaan uudet opetussuunnitelmat otettaisiin käyttöön syksyllä 2021 alkavassa lukiokoulutuksessa.

Esitykseen sisältyy useita ehdotuksia, jotka laajentaisivat lukiokoulutuksen järjestäjien velvoitteita ja aiheuttaisivat koulutuksen järjestäjille uusia kustannuksia. Esityksestä aiheutuvat lisäkustannukset olisivat 0,38

miljoonaa euroa vuonna 2019, 0,75 miljoonaa euroa vuonna 2020, 4 miljoonaa euroa vuonna 2021 ja 8,53 miljoonaa euroa vuodesta 2022 lähtien. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia (1705/2009) muutettaisiin ehdotetuista laeista koulutuksen järjestäjille aiheutuvien uusien kustannusten korvaamiseksi. Kunnan omarahoitussuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista pienennettäisiin ja lukiokoulutuksesta aiheutuneisiin valtakunnallisiin kokonaiskustannuksiin tehtäisiin siirtymävaiheessa tarvittavat lisäykset.